

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT AQRAR UNİVERSİTETİ
Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə kafedrası

SİLLABUS

Statistika

(10 kredit (AKTS))

Müəllim haqqında məlumat

Müəllim: *ass. Qarayeva Sevinc Şöhrəddin qızı*

Kafedra: *Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə, 1-ci mərtəbə, 118*

İş nömrəsi: *(022) 266-94-53*

Mob: *055 -469-52-69*

İş saatları: *09:00 -17:00*

E-mail: *qarayevasevinc705@gmail.com*

Yaz semestri: 2022

Müəllim əvvəlcədən tələbələrə elektron poçtla məlumat verəcək və ya iş vaxtının yenidən təyin edilməsi zərurəti yarandıqda bu barədə məlumat verəcəkdir.

Bu sillabus kursa aid olan bütün praktiki aspektləri, tələbləri və müddətləri əhatə edən əsas sənəddir. Sənəd tələbələr tərəfindən alındıqdan dərhal sonra hərtərəfli oxumalı və semestr ərzində bu sənədin tələblərinə əməl edilməlidir.

Tələbələr WhatsApp qrupu və ya tələbələrin e-poçt qrupu vasitəsilə müəllimlə əlaqə qura bilərlər. Bu e-poçt ünvanı, elektron məlumatların ötürülməsi üçün tələb olunur, burada tələbələr müəllim tərəfindən təqdim oluna fənlə əlaqəli informasiyalarla tanış ola bilərlər.

Kurs cədvəli

Dərslər aşağıdakı zamanlarda ənənəvi qaydada keçiriləcək:

Bazar ertəsi, 11:00-12:00 (mühazirə)

Çərşənbə axşamı, 13:30-14:30 (seminar)

Fənnin təsviri

Statistika anketlərin və eksperimentlərin aparılması ilə məlumatların əldə olunması da daxil olmaqla, məlumatın bütün detalları və aspektləri ilə məşğul olur. Statistika həmçinin qərar vermə prosesində istifadə etmək üçün məlumatın toplanması, işlənərək klassifikasiya edilməsi, təhlili və mənalı nəticələrin çıxarılması üsul və metodlarını öyrədir. Statistikanı bilməklə iqtisadçı hadisələrə faktlar əsasında izah verə bilər, eyni zamanda gələcəkdə baş verə biləcək iqtisadi hadisələri müəyyənləşdirərək bundan düzgün istifadə etmək imkanı əldə edir. Statistika həm təbiət elmlərində, həm də sosial elmlərdə geniş istifadə olunur. Bu qədər geniş tətbiq sahəsi olan və ali təhsil pilləsində zəruri nəzəri biliklərə də mühüm yer verməklə, xüsusilə tətbiqi yöndən konkret sahələrdə, o cümlədən gündəlik həyatımızda istifadə edilməsi nəzərdə tutulan statistika elminin günün tələbləri istiqamətində öyrənilməsi üçün kitabların, dərslər vəsaitlərinin hazırlanması bir zərurətdir."

Fənn tələbələrə aşağıdakıları təmin edəcəkdir:

- statistik cədvəllər və qrafiklər əsasında elmi tədqiqatların aparılmasının mənimsənilməsi;
- hadisələrdə səbəb və nəticə arasında korelyasiya və reqressiya əlaqələrinin qurulmasının öyrənilməsi;
- statistik təhlilərin aparılması üçün kəmiyyətlərin növlərini və onların istifadə edilməsi prinsiplərini müəyyən etmək qabiliyyətini;
- toplanmış məlumatların düzgün müqayisə edilməsi qaydalarının öyrənilməsi ;
- statistik işlərin aparılmasına dair müvafiq qaydaları tərtib edə bilməyi;
- fənnin tədqiqat obyektini təşkil edən kütləvi sosial-iqtisadi hadisələrin, əhali statistikasının, kəndli (fermer) təsərrüfatlarının, kiçik müəssisələrin, istehsal kooperativlərinin, aqroservis müəssisələrinin, səhmdar cəmiyyətlərin və s. məlumatlarından istifadə edərək dinamika sıralarının qurulması prinsiplərini praktiki icra etməyi.

Planlaşdırılan təlim nəticəsi

Fənn tədrisinin sonunda tələbələr aşağıdakıları mənimsəməlidir:

- Statistik göstəricilərin metodologiyasının hazırlanmasını;
- Dövlət səviyyəsində statistik modellərin hazırlanmasını;
- Statistik göstəricilərin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması;
- Statistik informasiyanın operativliyinin və adekvatlığının təmin edilməsi;
- Statistik informasiyanın toplanması prosesində proqramlaşdırma və informasiya texnologiyalarının tətbiqi məsələlərinin yüksək səviyyəyə çatdırılmasını;

Fənn üçün 120 saat (10 kredit) verilir. Fənn 15 həftəlik bir semestr ərzində tədris olunmaq üçün hazırlanmışdır. Hər ikinci həftədə iki saat mühazirə və hər həftə iki saatlıq seminar var

Fənnin tematik təqvimi

Tarix	Mövzuların adı	Mühazirə (ayrılan saat)	Seminar məşğələsi (ayrılan saat)
Həftə 1	Statistikanın predmeti, metodu və vəzifələri.	2	2
Həftə 1	Statistik müşahidə	2	2
Həftə 2	Statistik məlumatların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılması	2	2
Həftə 2	Statistika cədvəlləri və statistik qrafiklər	2	2
Həftə 3	Statistika cədvəlləri və statistik qrafiklər	2	2
Həftə 3	Mütləq və nisbi göstəricilər	2	2
Həftə 4	Orta kəmiyyətlər	2	2
Həftə 4	Orta kəmiyyətlər	2	2
Həftə 5	Variasiya göstəriciləri	2	2
Həftə 5	Dinamika sıraları	2	2
Həftə 6	Dinamika sıraları	2	2
Həftə 6	İndekslər	2	2
Həftə 7	İndekslər	2	2
Həftə 7	Seçmə metodu	2	2
Həftə 8	Qarşılıqlı əlaqələrin statistik üsullarla öyrənilməsi	2	2
Həftə 8	Sosial-iqtisadi statistikanın ümumi məsələləri	2	2
Həftə 9	Əhali statistikasısı	2	2
Həftə 9	Əmək bazarı statistikasısı	2	2
Həftə 10	Əmək məhsuldarlığı və əmək ödənişi statistikasısı	2	2
Həftə 10	Milli sərvət statistikasısı	2	2
Həftə 11	Milli hesablar sistemi. Makroiqtisadi göstəricilər statistikasısı	2	2
Həftə 11	Milli hesablar sistemi. Makroiqtisadi göstəricilər statistikasısı	2	2
Həftə 12	Əmtəə və xidmətlər bazarı statistikasısı	2	2
Həftə 12	Qiymət, tariflər və inflyasiya statistikasısı	2	2
Həftə 13	Maliyyə statistikasısı	2	2
Həftə 13	Bank statistikasısı	2	2
Həftə 14	Xarici iqtisadi əlaqələr statistikasısı	2	2
Həftə 14	İstehsal və tədavül xərcləri statistikasısı	2	2
Həftə 15	Əhalinin həyat səviyyəsi statistikasısı	2	2
Həftə 15	Sosial sferanın statistikasısı	2	2
	Cəmi	60	60

Mühazirənin quruluşu

Mühazirə müddəti 75 dəqiqə onlayn olaraq planlaşdırılır. Mühazirə zamanı mövzu ilə bağlı qeydlər etmək tələbələrin məsuliyyətidir. Mühazirənin elektron versiyası müəllim və ya universitetin veb saytından əldə edilə bilər.

Mühazirə zamanı slayd materiallardan tez-tez istifadə ediləcəkdir. Eyni zamanda, çətin mövzu Microsoft Teams vasitəsilə hərtərəfli müzakirə ediləcək, aydınlaşdırılacaq və izah ediləcək. Mühazirə zamanı tələbələr mühazirəçidən qeyri-müəyyən olan materialı təkrarlamasını və / və ya aydınlaşdırmasını tələb edə bilərlər. Hər bir mövzu üzrə ədəbiyyatın müvafiq siyahısı tədris proqramının son hissəsində verilmişdir. Bundan əlavə, tələbələrin internet resurslarından istifadə etmələri məsləhətdir.

Mövzuya ayrılan saatların 25% -dən çoxunda iştirak etməyən tələbələr imtahana buraxılmırlar (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24 dekabr 2013-cü il tarixli, 348 nömrəli qərarı).

Seminar

Seminar mövzuları və istifadə olunan ədəbiyyat siyahısı əvvəlcədən tələbələrə təqdim ediləcəkdir. Seminarın mövzusunda asılı olaraq seminar saatları dəyişir. Seminarın əvvəlində tələbələrin nəzəri bilikləri təsdiqlənəcəkdir. Hər bir tələbə verilən sualları cavablandırmaq zaman sübut etməlidir ki, keçilən mövzu onun tərəfindən dərk edilib və məntiqi mahiyyəti ona aydındır. Əgər verilən cavablar əzbərlənərsə və səthi olarsa hesab ediləcək ki, tələbə mövzunu mənimsəməyib. Yadda saxlayın ki, tələb və təklif, gəlirlər və xərclər sözlərini tutuqşu da əzbərləyə bilər, amma o, heç zaman iqtisadçı ola bilməz.

Seminarlarda təqdimatlar və prezentasiya üsulundan geniş istifadə olunacaq. Əvvəlcədən təyin olunmuş mövzuya müvafiq sual tələbələr tərəfindən hazırlanmalı və məşğələ zamanı müəllimin seçdiyi tələbə tərəfindən təqdim olunmalıdır. Çıxış müddəti 5-6 dəqiqədir. Çıxışdan sonra tələbənin mövzusu ətrafında müzakirələr aparılacaq.

Növbəti iki saat ərzində isə praktiki məşğələlərə üstünlük veriləcək. Praktiki məşğələ zamanı müəllim analitik suallar verərək, tələbələrin mövzunun mənimsəmək səviyyəsini yoxlayacaq. Eyni zamanda mövzuya uyğun iqtisadi-riyazi məsələlərin həlli məşğələdə geniş yer tutacaq.

Tələbələrə tövsiyəmiz: dərslərdə aktiv iştirak etmək, suallara cavab verməkdən çəkinməmək, sərbəst məntiqi fikirlər yürütmək və səhv etməkdən qorxmamaq. Yadda saxlayın ki, imtahana qədər tələbənin səhv etmək hüququ var.

Sərbəst işlər

Fərdi tapşırıqlar müəllim tərəfindən təyin olunmuş vaxtda təqdim edilməlidir. Fərdi tapşırıqlar iki səhifədən az olmamalıdır. Fərdi tapşırıqlar tələbənin fəsli tam başa düşdüyü zaman qəbul edilir. Əks təqdirdə, tapşırıq qəbul edilmir və ümumi baldan çıxılır. Fərdi tapşırıqların gec təqdim edilməsi qəbul edilmir və qiymətləndirilmir. Bununla birlikdə, növbəti ayın balları hesablanarkən, yuxarıdakı şərtlər daxilində fərdi tapşırıqlar yenidən təqdim edilə bilər.

Bundan əlavə olaraq, ədəbiyyat icmalı, qrup və ya fərdi şəkildə təqdimatlar, sorğu və müəllimin müəyyənləşdirdiyi digər formada aparıla bilər.

İmtahan

İmtahan beş sualdan ibarət olacaqdır. Təqdim olunan bal dəyişdirilə bilməz (mexaniki və ya mövzunun hesablanmasında səhvlər istisna olmaqla). Verilən imtahan balı ilə razılaşmırsınızsa, bu məqsədlə Universitet tərəfindən yaradılan Apelyasiya komissiyası şikayət edə bilərsiniz. Apelyasiya komissiyası şikayətinizi əsaslı hesab edərsə, sizə yenidən imtahan vermək imkanı verilə bilər.

Qiymətləndirmə

Kurs qiymətləri aşağıdakı cədvəldə qeyd edildiyi kimi dərəcə davamiyyət, fərdi tapşırıqlar, seminar balları və buraxılış imtahanı balları ilə müəyyən ediləcək:

Fəaliyyət növü	Maksimum qiymətləndirmə	Yekun qiymətləndirmənin %-i
Dərəcə davamiyyət	10 bal	10%
Fərdi tapşırıqlar (10 mövzu)	Hər sərbəst işə 1 bal	10%
Seminar nəticələri	30 bal	30%
İmtahan imtahan nəticəsi	50 bal	50%
Yekun kurs balı	100 bal	100%

Tövsiyyə olunan ədəbiyyat

1. Cavadov N.Ə., Ömərov S.Ö. Statistikadan sorğu kitabçası. Gəncə, AKTA, 2002.
2. Cavadov N.Ə., Ömərov S.Ö. Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi fənnindən tələbələrin biliklərinin yoxlanılması üçün test sualları (metodik vəsait). Gəncə, AKTA, 2002.
3. S.M.Yaqubov, A.J. Məmmədov. Sosial-iqtisadi statistika. Dərslik. Bakı: “İqtisad Universiteti” nəşriyyatı, 2006.
4. Yaqubov S.M., Məmmədov A.C. “Sosial-iqtisadi statistika” fənnindən metodik göstəriş. Bakı. “İqtisad Universiteti” nəşriyyatı, 2006.
5. Aslanov A.M. Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi və sosial-iqtisadi statistika (dərs vəsaiti). Bakı, “İqtisad Universiteti” nəşriyyatı, 2005.
6. Həsənov İ.M. Sosial-iqtisadi statistika. Metodik göstəriş. Bakı, “İqtisad Universiteti” nəşriyyatı, 2006.
7. Zeynallı Ə.T. Azərbaycan kənd təsərrüfatı coğrafiyasının müasir problemləri. Bakı, “Elm”, 2005.
8. S.M.Yaqubov, A.C. Məmmədov. Sosial-iqtisadi statistika. Dərslik. Bakı. «İqtisad Universiteti» nəşriyyatı, 2008.
9. O.Məmmədli, M.İsmayilov, F.İsmayilov. Statistika nəzəriyyəsi. Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı, “MRB-R” nəşriyyatı, 2009.
10. İzahlı statistika terminləri lüğəti. Redaktor-əlaqələndirici A.H.Mansurov. Bakı, “Səda” nəşriyyatı 2010.
11. Azərbaycanın statistik göstəriciləri 2010. İllik statistik məcmuə. Bakı, “Səda” nəşriyyatı, 2010.
12. Sosial-iqtisadi statistika. Dərs vəsaiti. O.Q.Məmmədli və b. (dos. O.Q.Məmmədlinin ümumi redaktorluğu ilə). Bakı, “Kooperasiya” nəşriyyatı, 2011.
13. O. Q. Məmmədli, N.Ə.Cavadov, X.N.Cavadzadə. Sosial-iqtisadi statistika Dərslik I,II hissə. Bakı, «MBM» nəşriyyatı, 2014.
14. O. Q. Məmmədli, N.Ə.Cavadov, M.İ. İsmayilov, F.İ. İsmayilov X.N.Cavadzadə. Statistika nəzəriyyəsi. Dərslik . Bakı, «MBM» nəşriyyatı, 2015.
15. Курс социально-экономической статистики Учебник. 8-е изд., Под ред. Назарова М.Г. М: Высшее экономическое образование. 2010 г.
16. Теория статистики: Учебник/ Под ред. проф. Р.А. Шмойловой. - М.: Финансы и статистика, 2006
17. Экономическая статистика. 2-е изд., доп.: Учебник. / Под ред. Ю.Н.Иванова. - М.: ИНФРА-М, 2009.

Əlavə resurslar

1. <http://www.economy.gov.az/>
2. <http://agro.gov.az/>
3. <https://www.usda.gov/>
4. <https://bigfuture.collegeboard.org>
5. <https://www.britannica.com/topic/farm-management>
6. <https://www.sciencedirect.com/topics/>
7. www.fao.org